
Spis treści

Wstęp	13
-------	----

Wykaz zastosowanych skrótów	18
-----------------------------	----

CZĘŚĆ I

Rozdział 1

Miejsce samorządu terytorialnego w systemie administracji publicznej	23
1.1. Prawne uwarunkowania funkcjonowania samorządu terytorialnego	23
1.2. Struktura samorządu terytorialnego w Polsce	25
1.3. Kompetencje samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego	28

Rozdział 2

Zadania władz lokalnych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego	32
2.1. Pojęcie bezpieczeństwa i porządku publicznego	33
2.2. Zapobieganie, profilaktyka, prewencja i program prewencyjny	37
2.3. Podstawowe zadania władz lokalnych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego	45
2.3.1. Samorząd gminny	45
2.3.2. Samorząd powiatowy	48
2.4. Szczególne zadania władz lokalnych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego	51
2.4.1. Zarządzanie kryzysowe	51
2.4.2. Stany wyjątkowe	57
2.4.3. Obrona cywilna	65
2.4.4. Ochrona przeciwpożarowa	70
2.4.5. Ochrona przeciwpowodziowa	74

2.4.6. Planowanie przestrzenne	79
2.4.7. Polityka społeczna	85
2.4.7.1. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	86
2.4.7.2. Przeciwdziałanie narkomanii	90
2.4.7.3. Przeciwdziałanie alkoholizmowi	94
2.4.7.4. Pomoc społeczna	100
2.4.8. Bezpieczeństwo imprez masowych i zgromadzeń	108
2.4.9. Ochrona informacji niejawnych i danych osobowych	115
2.4.9.1. Ochrona informacji niejawnych	115
2.4.9.2. Ochrona danych osobowych	123
2.4.10. Ratownictwo medyczne	129

CZĘŚĆ II

Rozdział 1

Zadania i uprawnienia partnerów programów prewencyjnych	133
1.1. Instytucje o zasięgu krajowym	134
1.1.1. Policja	134
1.1.2. Straż Graniczna	136
1.1.3. Służba Celna	137
1.1.4. Państwowa Straż Pożarna	138
1.1.5. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	139
1.1.6. Centralne Biuro Antykorupcyjne	141
1.1.7. Żandarmeria Wojskowa	142
1.1.8. Służba Więzienna	143
1.1.9. Straż Ochrony Kolei	145
1.1.10. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	145
1.1.11. Inspekcja Transportu Drogowego	146
1.1.12. Państwowa Inspekcja Sanitarna	147
1.1.13. Państwowa Inspekcja Pracy	148
1.1.14. Inspekcja Ochrony Środowiska	149
1.1.15. Inspekcja Farmaceutyczna	149
1.1.16. Inspekcja Handlowa	150
1.1.17. Inspekcja Weterynaryjna	151
1.1.18. Inspekcja Nadzoru Budowlanego	152
1.1.19. Urząd do Spraw Cudzoziemców	153
1.1.20. Ochotnicze Hufce Pracy	154
1.1.21. Prokuratura	155
1.2. Instytucje regionalne	156
1.2.1. Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego	156

1.2.2. Wojewódzki konserwator zabytków	156
1.2.3. Państwowa Straż Rybacka	157
1.2.4. Państwowa Straż Łowiecka	158
1.2.5. Straż Parku Narodowego	159
1.2.6. Służba Parku Krajobrazowego	159
1.2.7. Straż Leśna	160
1.2.8. Służba kuratorska	161
1.2.9. Kuratoria oświaty	161
1.3. Instytucje lokalne	162
1.3.1. Straże gminne (miejskie)	162
1.3.2. Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	166
1.3.3. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	167
1.3.4. Komisja bezpieczeństwa i porządku	169
1.3.5. Urzędy pracy	170
1.3.6. Spółdzielnie mieszkaniowe	170
1.3.7. Instytucje kultury	171
1.3.8. Zakłady opieki zdrowotnej	171
1.3.9. Samorządowe zakłady budżetowe i spółki komunalne	172
1.4. Obszar prywatny	174
1.4.1. Firmy ochrony osób i mienia	174
1.4.2. Zakłady ubezpieczeniowe	176
1.5. Obszar pozarządowy	177
1.5.1. Uwarunkowanie prawne funkcjonowania trzeciego sektora	177
1.5.2. Podstawowe rodzaje organizacji pozarządowych	179
1.5.2.1. Stowarzyszenia	179
1.5.2.2. Fundacje	180
1.5.2.3. Związki zawodowe	180
1.5.2.4. Samorząd zawodowy	181
1.5.2.5. Organizacje pracodawców i rolników	181
1.5.2.6. Kościoły i związki wyznaniowe	182
1.5.3. Zakres i formy współpracy trzeciego sektora z organami administracji publicznej	184
1.5.4. Wybrane organizacje pozarządowe	187
1.5.4.1. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	187
1.5.4.2. Górskie i Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	188
1.5.4.3. Mazurska Służba Ratownicza	189
1.5.4.4. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych	190
1.5.5. Działalność obywatelska	193
1.5.5.1. Straże obywatelskie	193
1.5.5.2. Wolontariat	194
1.5.5.3. Inicjatywa lokalna	196

CZĘŚĆ III

Rozdział 1

Strategiczne kierunki działania administracji publicznej	199
1.1. Średniookresowa strategia rozwoju kraju	201
1.1.1. Strategia rozwoju kraju 2007–2015	202
1.2. Strategiczne zarządzanie państwem	205
1.2.1. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki	206
1.2.2. Strategia rozwoju zasobów ludzkich	207
1.2.3. Strategia rozwoju transportu	207
1.2.4. Strategia bezpieczeństwa energetycznego i środowiska	208
1.2.5. Sprawne państwo	208
1.2.6. Strategia rozwoju kapitału społecznego	210
1.2.7. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	210
1.2.8. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa	212
1.3. Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej	212

Rozdział 2

Rządowe programy profilaktyczne	220
2.1. Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie (PPwR)	220
2.2. Narodowy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na lata 2011–2015	222
2.3. Krajowy program przeciwdziałania narkomanii (KPPN)	223
2.4. Krajowy program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego w Polsce „GAMBIT”	225
2.5. Program zintegrowanego zarządzania granicą w latach 2007–2013	227
2.6. Rządowy program poprawy stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach – „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”	227

Rozdział 3

Rozwój centralnych programów prewencyjnych w Polsce	229
3.1. Program z zakresu prewencji kryminalnej „Bezpieczne miasto”	229
3.2. Program zwiększenia efektywności pracy służby dzielnicowego	230
3.3. Program 17×5	231
3.4. „Bezpieczna Polska” – Program poprawy bezpieczeństwa obywateli	232
3.5. Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”	238
3.5.1. Obszary realizacji programu	242
3.5.1.1. Podmioty odpowiedzialne za realizację programu	250

3.5.1.2. Bank dobrych praktyk	251
3.5.1.3. Działania na rzecz propagowania programu	251
3.5.1.4. Monitorowanie i ocena realizacji programu	252
3.5.1.5. Finansowanie programu	254
3.5.2. Program modernizacji Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej w latach 2007–2009 (2011)	256
Rozdział 4	
Strategiczne zarządzanie bezpieczeństwem lokalnym	259
4.1. Strategia rozwoju lokalnego	260
4.2. Polityka poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego	262
4.3. Przykłady powiatowych programów zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli	265
4.4. Program ograniczenia przestępczości oraz przywrócenia ładu i porządku publicznego w rejonie PKiN – kryptonim „SEKTOR”	267
Rozdział 5	
Zagraniczne przykłady lokalnych programów prewencyjnych	274
5.1. Brytyjskie programy prewencyjne	274
5.1.1. <i>Together</i>	274
5.1.2. Program Straży Obywatelskiej – <i>CivicWatch</i>	277
5.2. Amerykańskie programy prewencyjne	278
5.2.1. Program <i>Boston-Fanway</i>	278
5.2.2. Programy poprawy bezpieczeństwa w Nowym Jorku	279
Rozdział 6	
Budowa systemu bezpieczeństwa i porządku publicznego społeczności lokalnej	289
6.1. Lokalna polityka i strategia bezpieczeństwa i porządku publicznego	290
6.2. Analiza bezpieczeństwa i porządku publicznego	292
6.2.1. Metodyka oceny zagrożeń i szacowania ryzyka	296
6.2.2. Zagrożenia naturalne	299
6.2.3. Zagrożenia o charakterze industrialnym	300
6.2.4. Zagrożenia o charakterze społecznym	301
6.2.5. Geografia zagrożeń	301
Rozdział 7	
Budowa programów prewencyjnych	302
7.1. Zespół projektowy	305
7.2. Cele do realizacji i płaszczyzny działania	307

7.3. Metody osiągania celów	311
7.4. Współpraca międzyinstytucjonalna	312
7.5. Źródła finansowania programów	314
7.6. Rola systemów motywacyjnych	318
7.7. Kształtowanie bezpiecznej przestrzeni publicznej	322
7.7.1. Terytorialność	326
7.7.2. Nadzór	327
7.7.3. Kontrola dostępu	328
7.7.4. Uodpornienie celu	328
7.7.5. Wygląd i stan utrzymania	329
7.7.6. Wsparcie użytkownika	329
7.7.7. Zarządzanie przestrzenią	330
7.8. Wykorzystanie technicznych systemów zabezpieczenia	332
7.9. Medialne aspekty realizowanych działań	340
7.10. Monitorowanie poziomu bezpieczeństwa i system nadzoru nad realizacją przedsięwzięć	342
7.11. Prezentacja efektów	343
7.12. Główne przyczyny niepowodzenia programów prewencyjnych	344
 Zakończenie	 345
 Bibliografia	 345
 Spis rysunków	 360